

Miljøverndepartementet
Pb 8013 Dep
0030 OSLO

Deres ref.: Vår ref.: Saksbehandler Dato
 2010/25-3 /BN/ Tlf.: 01.07.2010

Høringsuttalelse fra Norsk Polarinstitutt til fellesrapporten (Det faglige grunnlaget for oppdatering av forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten)

Det vises til høringsbrev av 13.04.10 (200601640/MSM). Nedenfor følger Norsk Polarinstitutts uttalelse til det faglige grunnlaget for oppdatering av forvaltningsplanen for Barentshavet-Lofoten (fellesrapporten).

Norsk Polarinstitutt (NP) vil understreke betydningen av at fellesrapporten bekrefter den status og avgrensning av de særlig verdifulle og sårbare områdene i Barentshavet – Lofoten som ble lagt til grunn i St. melding nr. 8 (2005-2006), dvs. havområdene utenfor Lofoten til Tromsøflaket, Eggakanten, Tromsøflaket, kystnære områder fra Tromsøflaket til grensen mot Russland, Iskanten, Polarfronten og havområdene rundt Svalbard, inkludert Bjørnøya. Det er viktig at det legges til grunn en helhetsvurdering av verdi og sårbarhet ved forvaltningen av disse områdene og at dette blir styrende for hvilken aktivitet som tillates.

NP vil også påpeke at ovenstående ikke uten videre betyr at det kan tillates aktivitet i de områdene som *ikke* er definert som særlige verdifulle og sårbare. Før ny aktivitet tillates i disse områdene må dette vurderes opp mot eksisterende og ny tilgjengelig kunnskap om det helhetlige risiko- og sårbarhetsbildet for å sikre en best mulig forvaltning av Barentshavet.

NP vil understreke rapportens konklusjon om at klimaendringer og havforsuring i fremtiden kan bli to dominerende påvirkningsfaktorer for økosystemet i Barentshavet og at konsekvensene av slik påvirkning kan bli svært omfattende. I den sammenheng vil NP også påpeke at det er en klar sammenheng mellom utvinning og bruk av fossilt brensel, klimaendringer og havforsuring.

Når det gjelder rapportens beskrivelse av risikoutviklingen i området, ber NP om at det legges større vekt på endring av risikobildet ved å tillate omlasting av russisk olje i norske fjorder, at sannsynlighet for uhellsutslipp fra skip og oljeinstallasjoner vurderes på nytt, bl.a. på bakgrunn av ulykken i Mexicogulfen, at det foretas en gjennomgang av begrensningene i oljevernberedskapen og at scenariet for utslipp i Nordland VII bringes i samsvar med de påviste prospektene for olje og gass (nærmere land).

NP har følgende merknader til de enkelte kapitler i fellesrapporten:

Kap. 2 (Nasjonale og internasjonale prosesser)

Kapitlet gir en oversikt over nasjonale og internasjonale prosesser med relevans for forvaltningsplanarbeidet. Til en viss grad er det også redegjort for hvordan disse påvirker forvaltningsplanarbeidet, men dette kan med fordel synliggjøres tydeligere i det videre arbeidet med forvaltningsplanen.

Kap. 5 (Risikoutvikling)

Kap. 5.2: Det er behov for en mer detaljert oversikt over hvordan risikoutviklingen overvåkes.

Kap. 5.3: Omlasting er så vidt nevnt i et kapittel som skal beskrive hvilke potensielle hendelser som kan føre til akutt forurensning. Seiling inn i norske fjorder for omlasting av russisk olje er en aktivitet som i stor grad endrer risikobildet langs kysten, og dette må behandles i forvaltningsplanen.

Returperioder: Det bør iverksettes et arbeid for å vurdere bruken av dette begrepet. I lys av f.eks. utslippshendelsene "Server", "Full City" og "Petrozavodsk" er det vanskelig å forholde seg til returperioder på flere hundre år. Returperioden for en ulykke som den i Mexicogulften vil antagelig være mange hundre, kanskje tusen år, og derfor bør man foreta en gjennomgang av terminologi, kunnskap og bruk rundt begrepet. Det er også verdt å merke seg at VNII Priroda (All-Russian Research Institute for Nature Protection) har anslått sannsynligheten for en hendelse fra russiske tankskip langs Norskekysten til å være ca. 0.4, dvs. en hendelse hvert 2.5 år (Pletnikova 2010)¹.

Kap. 5.6 Det må foretas en gjennomgang av oljevernberedskapen hvor begrensningene i de enkelte metodene gjennomgås og kommuniseres på en relevant og forståelig måte. Det er relativt store begrensninger i f.eks. når og hvordan oljelenser fungerer, og det er store kunnskapshull, bl.a. når det gjelder olje i isfylte farvann. Det er ikke tilstrekkelig at rapporten kommuniserer følgende (kap. 5.6.3.1): "OLF oppgir at operatørselskapenes teknologisatsing medfører at noen av utfordringene knyttet til oljevern enten er løst eller forventes løst i løpet av få år".

Kap. 5.7 Lokaliseringen av scenariet for utslipp i Nordland VII må endres, slik at det samsvarer med påviste prospekter (dvs nærmere land). Det bør også utarbeides flere scenarier med utslipp fra skip langs kysten av Troms og Finnmark.

Kap. 7 (Særlig verdifulle og sårbare områder)

NP vil understreke betydningen av at rapporten bekrefter den status og avgrensning av de særlig verdifulle og sårbare områdene i Barentshavet – Lofoten som ble lagt til grunn i St. melding nr. 8 (2005-2006), dvs. havområdene utenfor Lofoten til Tromsøflaket, Eggakanten, Tromsøflaket, kystnære områder fra Tromsøflaket til grensen mot Russland, Iskanten, Polarfronten og havområdene rundt Svalbard, inkludert Bjørnøya. Det er viktig at det legges til grunn en helhetsvurdering av verdi og sårbarhet ved forvaltningen av disse områdene.

Kapitlet gir en oversikt over endring i tilstand og påvirkning i de verdifulle og sårbare områdene. I tillegg til diverse forskningsprosjekt og pågående overvåkning, har MAREANO og SEAPOP vært viktige bidragsytere inn i dette. Til tross for økt innsats innenfor enkelte tema og/eller geografiske områder anbefaler NP at følgende tiltak gjennomføres for å gjøre en best mulig evaluering av tilstand innenfor disse områdene:

¹Pletnikova, I.P. (2010) Risk assessment of an oil spill in freezing seas and in bad weather conditions. Foredrag på norsk-russisk petroleumsseminar i St. Petersburg 19.-20. mai 2010.

- 1) Rapporten påpeker behovet for å vurdere særskilte overvåkingsprogram for de enkelte områdene. Dette bør prioriteres i det videre forvaltningsplanarbeidet.
- 2) Man bør også se nærmere på behovet for utformingen av eventuelle områdespesifikke forvaltningsplaner, alternativt forvaltningsstrategier for disse områdene.
- 3) I forb. med IPY har det vært stor forskningsaktivitet i nordlig del av forvaltningsplanområdet. Sammenstilling av ny kunnskap fra bl.a. IPY med relevans for forvaltningen av disse områdene bør derfor få et særskilt fokus i det videre arbeidet.
- 4) Kunnskapshull innenfor hvert av de verdifulle og sårbare områdene bør identifiseres og prioriteres i fremtidig forskning.
- 5) Ved igangsetting av nye forsknings- eller kartleggingsprogram/videreføring av eksisterende programmer bør nytteverdien for forvaltningen av de verdifulle og sårbare områdene synliggjøres og til dels være førende for prioriteringer som gjøres.

Kap. 8 (Mål og måloppnåelse)

Som det fremkommer i rapporten har det vært problematisk å gjøre en fullgod målevaluering av flere av målene i forvaltningsplanen. Årsaken til dette er sammensatt. Målevaluering er en viktig del av forvaltningsplanen. Følgelig er det viktig å optimalisere og forbedre denne prosessen, noe som bør fremkomme i stortingsmeldingen. Følgende punkter kan bidra til dette:

- 1) For hvert mål bør det utarbeides et kriteriesett for bruk i selve evalueringen. I dette ligger også hvordan man på en hensiktsmessig måte kan få synliggjort usikkerhet og kunnskapsmangler.
- 2) Det bør foretas en gjennomgang av hva som evalueres innenfor hvert mål. Er dette tilstrekkelig eller er det behov for supplerings, alternativt andre indikatorer? I denne forb. bør også indikatorer som det rapporteres på i Overvåkingsgruppen trekkes sterkere inn der det er relevant enn hva tilfelle er i dag.
- 3) Det bør vurderes om det er behov for å endre/spesifisere selve målteksten for enkelte av målene for å kunne gjennomføre en tilfredsstillende målevaluering. I denne sammenheng bør det også vurderes om det er behov for å utvikle delmål under de enkelte målene.

Kap. 9 (Utvikling av kunnskapsbasis)

Dette kapitlet inneholder en bred omtale av kunnskapsutvikling etter 2006, inkludert ny kunnskap, gjenstående kunnskapsbehov og anbefalt satsning videre fremover. Rapporten påpeker imidlertid at dette ikke er en komplett oversikt over all ny kunnskap siden stortingsmeldingen kom. Dette kapitlet må dessuten sees i sammenheng med kap. 12.4. NP anbefaler at følgende får fokus i det videre arbeidet med forvaltningsplanen:

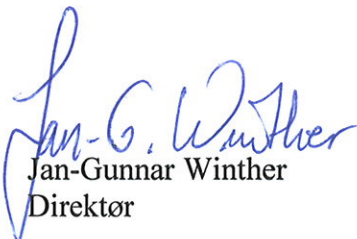
- 1) Det er behov for å utvikle et system som sikrer at all ny informasjon med relevans for forvaltningsplanarbeidet fra aktører utenfor de tre rådgivende gruppene (Overvåkingsgruppen, Risikogruppen og Faglig forum) også blir rapportert inn til Faglig forum. Utvidet finansiering av eksterne aktører vil kunne bidra til å øke informasjonsflyten inn til de rådgivende gruppene, men dette alene er ikke nok.
- 2) Rapporten inneholder en rekke prioriterte kunnskapsbehov. I det videre arbeidet bør disse spesifiseres ytterligere, inkludert tidsramme og budsjett.
- 3) Dagens rapportering på kunnskapsutvikling er svært omfattende. Det bør vurderes om dette er den mest hensiktsmessige måten å gjøre dette på eller om det finnes alternative måter som ville gi en bedre oversikt over både ny kunnskap og gjenstående behov. En gjennomgang av detaljeringsnivået på rapporteringen vil være en nødvendig del av denne vurderingen.
- 4) Når det gjelder enkeltprogram har NP valgt å ikke gå i detalj mht å fremheve spesielle kunnskapsbehov. Når det gjelder MAREANO har imidlertid NP allerede sendt et forslag til

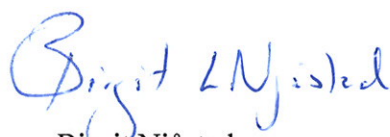
programgruppen for MAREANO med forslag til langsiktig prioritering, hvor det pekes på behovet for at sentrale og nordlige deler av Barentshavet dekkes bedre av MAREANO.

Kap. 12 (Vedlegg)

Størstedelen av dette kapitlet omfatter grunnlaget for oppsummering av kunnskapsutvikling i kap. 9. Kommentarene gitt over for kap. 9 gjelder derfor også for 12.4.1 – 12.4.8.

Med hilsen

Jan-Gunnar Winther
Direktør

Birgit Njåstad
Seksjonsleder miljøforvaltning